

Қуръони Карим дарслари (18-дарс). Ваҳийни тушуниб етмаслик (давоми)

15:15 / 28.01.2019 6613

Мусо алайҳиссаломнинг даврларидан кейин бир неча асрлар, қанчадан-қанча авлодлар ўтиб кетди. Бу орада Мусо алайҳиссаломнинг қиссалари унутилди ёки бузилди. Сен ҳозир Маккада туриб, Мадян хабарларини қавминга тиловат қилиб бермоқдасан. Бироқ қавминг бунга ишонмаяпти. Мадян қаёқда-ю, Макка қаёқда. Сен тиловат қилаётган Мадяндаги ҳодисалар қачон ўтган-у, ҳозир қайси замон. У ердаги ва у вақтдаги ишлар унутилиб кетган, ҳеч ким билмайди.

«Аммо Биз Расул юборувчи бўлдик».

Ана ўша юборган Пайғамбаримиз сенсан. Сенга мазкур хабарларни Қуръон оятлари орқали етказдик. Фақат сен Пайғамбар бўлганинг учун бу ишлардан энг тўғри хабарларни одамларга етказмоқдасан. Шунинг ўзи ҳам сенинг ҳақ Пайғамбар эканингга далилдир.

Аллоҳ таоло Оли Имрон сурасида саййида Марямнинг Ийсо алайҳиссаломни дунёга келтиришлари, уни кафилликка олишга қуръа ташлашгани, Закариё алайҳиссаломнинг Марямни ўз кафилликларига олганларини баён қилиб бўлганидан кейин Расулulloҳ соллаллоҳу алайҳи васалламга қарата шундай дейди:

أَقْلَمَهُمْ يُلْقُونَ إِذْ لَدَيْهِمْ كُنْتَ وَمَا إِلَيْكَ نُوحِيهِ الْغَيْبِ أَنْبَاءٍ مِنْ ذَلِكَ

يَخْتَصِمُونَ إِذْ لَدَيْهِمْ كُنْتَ وَمَا مَرِّمَ يَكْفُلُ أَيُّهُمْ

«Бу ғайб хабарларидан бўлиб, уни сенга ваҳий қилмоқдамиз. Марямни қай бирлари кафилликка олишга қаламларини ташлашаётганларида олдиларида эмасдинг ва тортишаётганларида ҳам олдиларида эмасдинг» (44-оят).

Шунингдек, Аллоҳ таоло Юсуф сурасида Юсуф алайҳиссалом ва ака-укаларининг ҳаётини қиссаларини узоқ зикр қилиб, сўнгра Расулulloҳ соллаллоҳу алайҳи васалламга қарата шундай дейди:

يَمْكُرُونَ وَهُمْ أَمْرُهُمْ أَجْمَعُونَ إِذْ لَدَيْهِمْ كُنْتَ وَمَا إِلَيْكَ نُوحِيهِ الْغَيْبِ أَنْبَاءٍ مِنْ ذَلِكَ

١٠٢

«Бу ғайб хабарлардан бўлиб, уни сенга ваҳий қилмоқдамиз. Улар макр қилиб, ишлари ҳақида келишаётганларида, олдилари-да бўлмаган эдинг» (102-оят).

Улар ҳасад қилиб, Юсуфни йўқотиш учун макр-ҳийла ишлатиб, маслаҳатлашаётганларида уларнинг олдиларида бўлсанг эканки, бу гаплардан хабардор бўлсанг. Одамлар ибрат олиб, ўзларини ўнглисинлар,

тўғри йўлга тушсинлар, деган мақсадда Биз сенга бу қиссани ваҳий қилмоқдамиз.

Юқорида келган мисоллар Қуръони каримнинг ўтмиш воқеалари, тарихий ҳодисалар хусусида келтирган маълумотларига мисоллар эди. Уларнинг тарихий воқеъликка тўғри келиши, Қуръони каримнинг тарихий хабарлари ўша даврда қадимги илмларга соҳиб бўлганлар томонидан ҳам, ҳозирда замонавий илм эгалари тарафидан ҳам қайта-қайта ўз исботини топиши бу маълумотларнинг ростлиги, уни етказган зот ростгўй экани, бу хабарларни у зотга Оламларнинг Робби нозил қилганининг энг ёрқин далилидир.

Энди келажак ҳақида берган хабарлари ва уларнинг натижалари ҳақида ҳам бир-икки мисол келтирсак.

Қуръони карим келажак хабарларидан бир нечтасининг пардасини очди. Улар мушриклар ҳаётида рўёбга чиқиб, уларни ўз кўзлари билан кўришди.

Румнинг Форс давлатидан учраган мағлубиятидан сўнг, Аллоҳ таоло айтганидек, санокли йиллар ичида қайтадан ғалаба қозониши содир бўлди.

Аллоҳ таоло Рум сурасида марҳамат қилади:

سَيَغْلِبُونَ غَلِبَهُمْ بَعْدَ مَنٍّ وَهُمْ الْأَرْضِ أَدْنَىٰ فِي ٱلرُّومِ غُلِبَتْ ٱلأَم

وَيَوْمَئِذٍ بَعْدَ مَنٍّ قَبْلُ مِنَ الْأَمْرِ لِلَّهِ سِنِينَ بِضَعِ فِي ۃ

الرَّحِيمِ الْعَزِيزِ وَهُوَ يَشَاءُ مَن يَنْصُرُ اللَّهُ يَنْصُرْ ۄ الْمُؤْمِنُونَ يَفْرَحُ

«Алиф лаам миим. Рум мағлуб бўлди. Яқин ерда. Ва улар мағлубиятларидан кейин тезда ғолиб бўлажаклар. Саноқли йилларда. Ундан олдин ҳам, кейин ҳам барча иш Аллоҳдандир. Ўша кунда мўминлар шодланурлар... Аллоҳнинг нусратидан. У хоҳлаганига нусрат берур. Ва У ўта иззатлидир, ўта раҳмлидир» (1-5-оятлар).

Рум Форсдан енгилди. Бу ҳодиса арабларга яқин ерда бўлди. Рум ва Форс ерлари Арабистон ярим оролига бевосита чегарадошдир. Румликлар бу мағлубиятларидан кейин тезда, саноқли йиллар ичида қайтадан ғолиб бўлажаклар. Румликлар ғолиб бўладиган кунда мўминлар Аллоҳнинг нусратидан шодланадилар. Аллоҳ хоҳлаганига нусрат беради. Ва У Зот ўта иззатли (барчадан ғолиб) ва ўта раҳмлидир.

Форс ва Рум давлатлари орасидаги қирғин-барот уруш натижаларидан кейин бундай гапларни Аллоҳ таоло айтмаса, одам боласи журъат қилиб айта олмас эди. Ҳар қандай одамнинг хаёлига, шунчалар қақшатқич зарбага учраган, тилка-пора бўлиб кетган Рум давлати қандай қилиб бир неча йил ичида қудратли Форс давлатини енга олади, деган фикр келиши турган гап эди. Шундай бўлди ҳам. Мушриклар Қуръоний хабарни масхара қилиб, кула бошлашди. Улар манзарани ўз қаричлари билан ўлчашар, Аллоҳ таолонинг ўлчови эса бошқа экани хаёлларига келмас эди.

Ушбу ҳодиса ҳақида бир қанча ривоятлар келган. Шулардан бири улуғ муфассир ва тарихчи имом Ибн Жарир Табарийнинг Абдуллоҳ ибн Аббос розияллоҳу анхудан қилган ривоятидир:

«Мушриклар форсликларнинг румликлардан устун бўлишини орзу қилишар эди. Мусулмонлар эса румликларнинг форслардан устун бўлишини орзу қилишарди. Чунки улар аҳли китоб эдилар. Уларнинг динлари ўзаро яқин эди.

«Алиф лаам миим. Рум мағлуб бўлди. Яқин ерда. Ва улар мағлубиятларидан кейин тезда ғолиб бўлажаклар. Саноқли йилларда» оятлари нозил бўлганида, мушриклар:

«Эй Абу Бакр! Сенинг оғайнинг «Рум санокли йилларда Форсдан устун бўлади», демоқда-я?!» дейишди. Абу Бакр:

«Тўғри айтади», дедилар. Улар:

«Биз билан гаров ўйнайсанми?» дейишди. Етти йил муддатга тўрттадан туяга гаров ўйнашди. Етти йил ўтди. Ҳеч нарса бўлмади. Бундан мушриклар шодланишди. Мусулмонлар маҳзун бўлишди. Абу Бакр бўлиб ўтган гапни Пайғамбар соллаллоҳу алайҳи васалламга зикр қилди. Ул зот соллаллоҳу алайҳи васаллам:

«Сизнингча, «бизъу» (санокли йиллар) қанча?» деб сўрадилар. Абу Бакр:

«Ўндан оз», деб жавоб қилди. Расулulloҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам:

«Бор, гаровнинг устига яна қўшимча қил ва муддатни икки йилга ошир», дедилар. Икки йил ўтмай туриб, отлиқлар келиб, Румнинг Форс устидан ғолиб келганининг хабарини беришди. Мўминлар бундан шодландилар».

Ояти каримада Румнинг «бизъу», яъни «санокли йиллар»да ғолиб келиши айтилган эди. Бу ўн йилдан оз муддатда, деганидир. Шунинг учун ҳам мушриклар етти йил ўтса ҳам бирор гап бўлмаганидан хурсанд бўлишди. Аммо Пайғамбар алайҳиссалом ояти каримада айтилган нарса бўлишига тўла ишончда эдилар. Шунинг учун ҳам у зот ҳазрати Абу Бакрга гаров қийматини оширишни иршод қилдилар. Аллоҳнинг айтгани содир бўлди.

Аллоҳ Азиз, ҳамманинг устидан Ғолиб ва барчага меҳрибондир. Маълумки, Аллоҳ таоло вақти-соати келиб, румликларни форсдан, мусулмонларни мушриклардан устун қилди. Бу оятлар нозил бўлган пайтда ҳеч бир одам боласи румликларнинг форсдан, мусулмонларнинг мушриклардан ғолиб келишини тасаввурига сиғдира олган эмас. Лекин орадан оятда айтилган санокли йиллар – тўққиз йил ўтиб, румликлар форсликлар устидан ғолиб келди.

Мушриклар Маккада нозил бўлган Қамар сурасида келган оятнинг тасдиғи ўлароқ, ҳижратнинг иккинчи йили Катта Бадрда мағлубиятга учрадилар. Ваҳоланки, бу икки жамоанинг ўзаро тўқнашуви содир бўлишини Маккада бўлган вақтларида на мушриклар, ва на мусулмонлар асло тасаввур қилмаган эдилар.

Аллоҳ таоло Қамар сурасида деди:

«У жамоа тезда енгилар ва орқаларига қараб қочарлар» (45-оят).

Ибн Абу Ҳотим қилган ривоятда Икрима айтадиларки, «У жамоа тезда енгилар ва орқаларига қараб қочарлар» ояти нозил бўлганда, ҳазрати Умар: «Қайси жамоат енгилари?! Қайси жамоат ғолиб бўлади?!» деган эди. Кейинроқ ҳазрати Умар: «Бадр уруши куни Пайғамбар алайҳиссаломнинг советга дам уриб, «У жамоа тезда енгилар ва орқаларига қараб қочарлар» оятини ўқиётганларини кўрганимда, ушбу оятнинг маъносини тушундим», деган».

(давоми бор)

«Қуръон илмлари» китобидан